

Ceteris paribus

HET WOORD AAN...

Nick Draper

Nick Draper is werkzaam bij het Centraal Planbureau. *ESB* stelde hem een aantal vragen.

Wat is de reden voor uw onderzoek naar alternatieven voor de AOW?

“De eerste reden voor ons onderzoek berust zich in de discussie over de houdbaarheid van de overheidsfinanciën door de sterk stijgende uitgaven aan de zorg en de AOW. Een tweede reden is een voorstel uit de Tweede Kamer om de AOW-uitkeringen aan het arbeidsverleden te koppelen. In ons onderzoek houden we ons bezig met intra-generatiele herverdeling, waarin niet gekeken wordt naar de uitgaven en effecten tussen generaties. Het onderzoek spitst zich toe op micro-economische risico's, die gepaard gaan met de levensduur en onzekerheid omtrent de toekomstige inkomsten, zaken die in principe binnen een generatie te verzekeren zijn.”

Hoe onderzoekt u deze intra-generatiele risicodeling?

“Allereerst bekijken we de effecten die veroorzaakt worden door een wijziging van een Beveridge systeem, waarin de AOW-rechten gedeel- deel over de jaren waarin men inwonende van een land is worden opgebouwd, naar een Bismarck systeem, waarin – vergelijkbaar met de tweede pijler van het huidige systeem – de AOW-rechten gekoppeld

worden aan het arbeidsverleden. Een Beveridgesysteem werkt in essentie arbeidsmarktverstoring, omdat er geen verband is tussen heffing over het arbeidsinkomen en de uiteindelijke AOW uitkering. Een Bismarcksysteem heeft verstoringseffecten op de arbeidsmarkt indien een doorsneepremie geheven wordt, omdat men de gemiddelde tijdsbesteding aan arbeid dan laat stijgen met de bereikte leeftijd omdat dit meer rendabel is. Daarnaast bekijken we of het zinvol is om AOW-uitkeringen te verstrekken aan personen met hogere vermogens. Ten slotte onderzoeken we een systeem zonder pensioenvoorziening, zodat alleen privé besparingen resterend.”

Wat zijn uw bevindingen?

“De omslag naar Bismarck blijkt niet welvaartsverhogend, omdat de verminderende arbeidsmarktverstoring ten opzichte van het Beveridgesysteem niet voldoende blijkt te zijn om de lagere verzekeringswaarde van het inkomensrisico teniet te doen. Dit blijkt ook deels toe te wijzen aan het feit dat de doorsnee pensioenpremie an sich al een verstoring veroorzaakt op de arbeidsmarkt. Tevens is het in een zuiver Bismarcksysteem, dat equivalent is aan het afschaffen van de eerste pijler in het huidige systeem, nodig om een bijstandsregeling te faciliteren voor de groep die een te lage inkomenscapaciteit heeft. Het Bismarcksysteem is dus onvoldoende zonder eerste pijler. Uit ons onderzoek blijkt tevens dat een situatie waarin de AOW-rechten vermogensafhankelijk zijn leidt tot spaarverstoringen en niet tot welvaartsverbeteringen. Ten slotte leidt een systeem met alleen privé besparingen tot relatieve armoede bij de groep die een bovengemiddelde leeftijd bereikt, omdat personen hun geld grotendeels opgemaakt hebben bij het bereiken van de initiële levensverwachting. Kortom, ons onderzoek laat zien dat de door ons onderzochte alternatieven voor de huidige AOW de welvaart niet verhogen.”

Hoe kan dit onderzoek uitgebouwd worden?

“Door te kijken naar een situatie waarin gediversifieerde pensioenen bestaan. Hierin valt te denken aan een regeling waarin personen met een zwaar beroep eerder kunnen uitstromen.”

Hartelijk dank en succes met uw verdere onderzoek.

UIT DE OUDE ESB-DOOS

HET PENSIENSYSTEEM VAN DE TOEKOMST

Het pensioensysteem van de toekomst is gestoeld op de voordelen van collectiviteit, en een eerlijke deling van de risico's van pensioen. Doordat de premie als stuurmiddel afzwakt dan wel onwenselijk wordt moeten de risico's van een pensioenfonds worden overgenomen door de andere belanghebbenden: de deelnemers. Een hybride regeling van defined benefits en defined contribution maakt expliciet duidelijk welke aanspraak men heeft op het pensioenvermogen en zorgt derhalve voor transparante en eerlijke solidariteit.

Hulshoff, T. (2009) Houdbaarheid en toekomst van het pensioensysteem. *ESB*, 94(4555), 155

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.